

Guntars Baikovs

Un divi tapa viens

Dieva gudrība cilvēku attiecībām



Luterisma mantojuma fonds

UDK 27-45

Ba 201

© Luterisma mantojuma fonds, 2020

Literārā redaktore un korektore Inga Lievīte

Vāka autors Arnis Grinbergs

Maketētājs Arnis Grinbergs

Izdevējs: Luterisma mantojuma fonds

Reģ. Nr. 50003360631

A. Deglava iela 10-1, Rīga, LV-1009, Latvija

fonds@lmf.lv; www.lmf.lv (*for obtaining Latvian copies*)

And Two Became One: God's Wisdom for Human Relationships

by Guntars Baikovs (in Latvian) 1st edition,

printed in July 2020, 500 copies.

The publishing of this book has been made by the Lutheran Heritage Foundation.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of the Lutheran Heritage Foundation.



Lutheran Heritage Foundation

51474 Romeo Plank Road

Macomb, Michigan 48042 USA

www.LHFmissions.org

info@LHFmissions.org

Funding for the publication of this volume has been provided by faithful supporters of the Lutheran Heritage Foundation. Soli Deo Gloria!

ISBN 978-9934-544-39-2

Īpaši pateicamies

Austrālijas un Jaunzēlandes Latviešu
evaņģēliski luterisko draudžu apvienībai un
Pērtas evaņģēliski luteriskajai draudzei
par ziedojumiem, lai šī grāmatiņa nonāktu
latviešu lasītāju rokās



Janai...

Saturs

Ievads. Cīņas lauks – laulība	11
Šajā grāmatā izmantotā pieeja	17
Grāmatas saturs	19
Idejām ir sekas jeb pārdomas par “brillēm”	21
Reliģiskas dogmas vai kas cits?	25
Kas ir cilvēks?	29
Netīkamais vārds “grēks”	34
Cilvēks – vīrietis un sieviete	38
Vīrietis un sieviete – vienlīdzīgi, bet tik dažādi	44
Kas ir laulība?	53
Laulības trīs pamatprincipi	55
Laulības trīs elementi	58
Laulības trīs mērķi	68
Laulība un laulības reģistrācija	73
Neparastās laulības	76
Kā dzīvot laulībā?	79
Tradicionālais un modernais laulības modelis	80
Bibliskais modelis	82
Mācība par aicinājumu	82
Pakļaujieties cits citam	84
Vīra aicinājums	87
Sievas aicinājums	92
Senais lāsts modernā izpildījumā	98



Sekss kā Radītāja dāvana	101
Bīstamie mīti par seksu	105
Neprecēto statuss	111
Par sesto bausli	114
Laulības šķiršana	123
Kristīgas laulības trīs superspēki	131
Spēks mīlēt	132
Spēks piedot	135
Spēks lūgt	137
Noslēgums. Cīņa par laulību	140
1. pielikums	
Kristīgas padomdošanas vadlīnijas: septiņi soļi	144
2. pielikums	
Samierināšanās svētbrīdis	149
3. pielikums	
Divdesmit socioloģisko iemeslu, kāpēc laulība ir svarīga	154
4. pielikums	
Divdesmit socioloģisko iemeslu, kāpēc nedzīvot kopā bez laulības	157
5. pielikums	
Vadlīnijas pirmslaulību apmācībai un Bībeles stundām	160
Izmantotie un ieteicamie avoti	165

Un divi tapa viens

Kad jau daudzi sākuši aprakstīt un pa savam interpretēt Dieva gudrību laulībai, kā to mūsu labā pierakstījuši Dieva vārda kalpi, tad arī es, to visu rūpīgi izpētījis un pārdomājis, nolēmu tev, cienījamo lasītāj, to pēc kārtas uzrakstīt, lai tu pārlicinātos par tās mācības patiesību, kas tev darīta zināma.



Ievads. Cīņas lauks – laulība

Ievadā tiks ilustrēts, kādi ir sabiedrībā valdošie uzskati par laulību, kā pie tiem esam nonākuši, kāda pieeja ir izmantota šajā grāmatā, sniedzot īsu tās kopsavilkumu.

Viņi visi pieci vienprātīgi apgalvoja, ka tieši tā ir lielākā garīgā cīņa, kāda šobrīd pasaulē norisinās. Tā bija pirmā reize, kad es ko tādu dzirdēju. Kad palūkojos apkārt, bija skaidri redzams, ka šis neparastais apgalvojums bija samulsinājis arī pārējos.

Tas notika 2012. gada ziemā pēdējā lekciju kursā, kuru noklausījos Sentluisas Konkordijas semināra doktorantūras programmā. Kurša nosaukums vien bija ko vērts – “Grēks un ļaunums”. Šis kurss bija vienkopus pulcinājis mācītājus un semināru pasniedzējus no visiem kontinentiem, izņemot Austrāliju.

Viena no kursa apakštēmām bija “Garīgā cīņa”. Šajā lekcijā pirmo reizi dzirdēju šo neparasto apgalvojumu. Pieci no klātesošajiem bija ticības brāļi no dažādām Āfrikas valstīm. Tā bija vispārzināma patiesība, ka neatņemama Āfrikas kultūras daļa ir okultisms, maģija, animisms, senču garu pielūgšana un tamlīdzīgas lietas, tādēļ visu acis pievērsās brāļiem no Āfrikas. “Nu, pastāstiet, kā tad ir ar to garīgo cīņu,” bija lasāms visu klātesošo acīs.

Mūsu afrikāņu brāļi lūkojās uz mums ar zināmu neizpratni. “Bet... šī brīža lielākā garīgā cīņa taču notiek tieši Rietumos,” ne-
daudz vilcinādamies viens no viņiem bilda. Jautājums mūsu acīs pa-
mazām pārtapa neizpratnē. “Jūs sakāt, ka lielākā garīgā cīņa šobrīd
notiek Rietumos? Ko jūs ar to domājat?”

“Nu kā, tā ir cīņa pret laulības institūciju. Mēģinājums to pilnībā
iznīcināt.” Kādu brīdi auditorijā valdīja klusums. Mēs centāmies ap-
jaust neparasto atklāsni, kādu tikko bijām saņēmuši no saviem ticī-
bas brāļiem Āfrikā. Vairs neatminos, kā risinājās tālākās sarunas nu
jau tālajā 2012. gada ziemā, bet, gadiem ejot, mana pārlicība, ka ti-
cības brāļiem no Āfrikas bija taisnība, ir augusi un nostiprinājusies.

Nav viegli izvērtēt pašreizējās norises mūsu pašu sabiedrībā. No-
tiekošais kļūst skaidrāks, kad uz to lūkojamies no attāluma. Bieži vien
tā ir distance laikā, kas dod iespēju gan skaidrāk ieraudzīt, gan pil-
nīgāk izprast, kas ir noticis un kāda ir notikušā ietekme. Kas tad ir
noticis pēdējā gadsimta laikā tā sauktajā Rietumu pasaulē, kuras daļa
šobrīd ir arī Latvija? Kā saprast, ka cīņa par laulības institūcijas sa-
glabāšanu un tās nākotni varētu tikt uzskatīta par šibrīža lielāko ga-
rīgo cīņu? Daudzi būs dzirdējuši par tā saukto salami taktiku. Tā ir
pavisam vienkārša. Ir zināms, kā tiek sagriezta salami desa – plānās
jo plānās šķēlītēs. Nogriez šķēli, un šķiet, ka desa nemaz nav palikusi
īsāka. Nogriez vēl vienu. Atšķirība arvien nav redzama. Vienas šķēlītes
nogriešanu ir gandrīz neiespējami pamanīt, tomēr, ja turpinām griezt
šķēlīti pēc šķēlītes, beigu beigās no desas nekas vairs nebūs atlicis.

Šāda taktika pēdējā gadsimta laikā ir izmantota, cīnoties pret
laulības institūciju. Kas ir noticis, un kā to varam ieraudzīt, lūkojo-
ties no attāluma? Šeit piedāvāšu īsu hronoloģiski un loģiski secīgu
kopsavilkumu par to, kā laulības institūcijas pamatelementi cits pēc
cita sabiedrības priekšstatos tika atdalīti no laulības, līdz nonācām
tajā bēdu ielejā, kurā šodien atrodamies.¹

¹ Šajā ievadā sabiedriski kulturālo izmaiņu apraksts nepretendē uz izsmeltošu vēsturiska pārskata sta-
tusu. Tas ir šīs grāmatas nolūkiem sagatavots vienkāršots autora kopsavilkums, kuru iespējams gan
papildināt, gan arī izklāstīt citādi.

Mīlestība tiek atdalīta no laulības. Romantisms, kustība, kas aizsākās kā reakcija pret Apgaismības laikmeta pārliecīgo uzsvāru uz saprātu, centās atkal celt godā jūtas un emocijas. Romantisms izplatīja tādu izpratni par cilvēku attiecībām, kurā mīlestība un laulība tika ne tikai atdalītas viena no otras, bet bieži vien attēlotas kā pretmeti. Mīlestība būtu viss labais, cēlais, tikamais, pēc kā ilgojās ikviena sirds. Turpretī laulība – tā ikdienišķā, parastā un bieži vien apgrūtinošā nasta, kuru cilvēki spiesti vilkt. Nav grūti paredzēt cilvēku izvēli, ja tā tiek piedāvāta šādos vārdos.

Sekss tiek atdalīts no bērnu radīšanas. Nākamais “grieziena” tika izdarīts ar mūsdienu medicīnas palīdzību – izgudrojot pretapaugļošanās tabletes. Ja līdz tam vienmēr pastāvēja cēloņu un sekas likumsakarība – sekss rada bērnus, tad tagad sekss un bērnu radīšana bija nošķirti viens no otra. Iedzerot tableti, grūtniecību var viegli novērst kā nevēlamu slimību.

Sekss tiek atdalīts no laulības. Kad sekss bija atdalīts no bērnu radīšanas, nākamais solis nebija ilgi jāgaida – ja reiz sekss no “nedroša” bija kļuvis par “drošu”, kādēļ to rezervēt tikai laulības attiecībām? Un, ja reiz sekss ir domāts personīgo vēlmju apmierināšanai, kādēļ lai tam tiktu likti jebkādi ierobežojumi? Tā sekss no vienas kategorijas – pēcnācēju radīšanas divu mīlošu cilvēku laulībā – pāriet izklaides un atpūtas kategorijā. Šis radikālās pārmaiņas Rietumu pasaulē tiek dēvētas par seksuālo revolūciju. Turklāt tā nebūt nav beigusies, gluži otrādi – tās destruktīvā ietekme arvien pieņemas spēkā.

Vīra un sievas vienreizējās lomas laulībā tiek atmestas. Tajā pašā laikā, kad, no vienas puses, laulības institūcijas stabilitāti apdraudēja tablete un seksuālā revolūcija, no otras puses, radikālā feminisma ideologi aktīvi izplatīja teoriju, kuru mēģināja pasniegt kā zinātnisku, – ka atšķirības vīriešu un sieviešu starpā ir nevis bioloģijā balstītas, bet tik vien kā sociāli konstruētas, proti, sabiedrības iedomātas.² Precīzāk, kādas noteiktas sabiedrības daļas – vīriešu – izdomātas,

² Lai pārliecinātos, cik atklāti melīga ir šāda ideoloģija, lasiet nodaļu “Virietis un sieviete – vienlīdzīgi, bet tik dažādi” (44. lpp.).

lai kontrolētu sievietes un liegtu viņām vienlīdzību. Savukārt vienlīdzību šī ideoloģija izprata kā vienādību. Rezultātā laulībā vairs nebija vietas vienreizējām vīriešu un sieviešu lomām, vien divu pieaugušo partnerībai, kas bieži vien izpaužas kā konkurence.

Mainās izpratne par laulību. Iepriekš izpratni par laulību no-teica Rietumu civilizācijas kristīgās saknes un laulība tika saprasta kā kalpošana tuvākajam. Pamazām izpratne mainījās, un tuvākā vajadzības tika upurētas savtīgām interesēm. Laulības institūcija arvien vairāk kļuva par veidojumu, kas apmierina personīgās vajadzības un kalpo personīgajām interesēm. Un, ja laulības attiecībās katrs domā tik par sevi, ja tās mērķis ir pašlabums, nevis kalpošana laulātajam, tad laulība var būt noderīga tikai tik ilgi, cik ilgi tā vajadzīga man. Ja otrs cilvēks vairs neapmierina manas vēlmes un vajadzības vai arī izdevies atrast kādu, kas šķietami to dara labāk, varam pamest laulāto un doties pie nākamā. Līdz ar to laulība vairs netika uztverta kā “tik ilgi, kamēr nāve mūs šķirs”, bet gan kā “tik ilgi, kamēr man patīk”.³ Kā liecina statistika, tiklīdz šāda izpratne tika nostiprināta dažādu valstu likumdošanā, laulības šķiršanu skaits strauji pieauga. No otras puses, ja attiecībām ir nozīme tikai tik ilgi, “kamēr man patīk”, tālredzīgāk ir neradīt liekus sarežģījumus un laulībā nemaz nestāties.

Tā nu kopdzīve tiek atdalīta no laulības. Vēl pirms gadiem trīsdesmit tas bija liels retums, ja vīrietis un sieviete uzdrīkstējās dzīvot kopā bez stāšanās laulībā. To uzskatīja par bezatbildīgu rīcību, un vairums skaidri apzinājās šāda soļa negatīvās sekas un ietekmi gan uz šaurāku, gan plašāku ģimenes loku. Šodien tas tiek uztverts kā kaut kas negatīvā nozīmē eksotisks, ja cilvēki, kas domā par stāšanos laulībā, vēl nedzīvo kopā. Kopdzīve kā laulības attiecību elements sabiedrības acīs ir zaudējusi savu nozīmi. Sākotnēji kopdzīve bija iedomājama tikai laulībā, pēc tam arī pirms laulības, savukārt

³ Ar to domāti gadījumi, kad laulība var tikt šķirta, vienam no laulātajiem vienkārši pieprasot šķiršanos un necenšoties pierādīt otra laulātā vainu (*no-fault divorce*). Vispirms tas 1969. gadā tika ieviests Kalifornijas štatā ASV, 1976. gadā – Austrālijā, 1976. gadā – Vācijā, 1986. gadā – Kanādā u. c. 1917. gadā šāda laulības likumdošana tika ieviesta Krievijā, lai sagrautu laulības institūciju. Sekas bija smagākas, nekā paredzēts, un pēc dažiem gadiem Josifa Staļina varas laikā likumdošana tika atkal mainīta.

mūsdienās kopdzīve bez laulības jau tiek uztverta kā viena no ikdienas izvēlēm, kurai nav nekādas tiešas saistības ar laulību.

Bērni tiek atdalīti no laulības. Latviešiem ir tāds teiciens – ar labiem nodomiem tiek bruģēts ceļš uz elli. Cēlu mērķu vadīti, esam centušies izprast radības noslēpumus, arvien vairāk to pakļaujot savai gribai. Esam iemācījušies radīt bērnus ar tehnoloģiju palīdzību. Vairs nav nepieciešama ģimene, vīrs un sieva, pietiek ar donoriem. Rezultātā bērni vairs nav vecāku mīlestības auglis un laulības papildījums, bet pamazām tiek pārvērsti par precī pieaugušo vēlmju apmierināšanai. Vēlos auto, nopērku auto. Vēlos seksu, pasūtu seksu. Vēlos bērnu, iegādājos bērnu.

Pēdējo gadu laikā līdz ar tikko aprakstītajām norisēm notikusi vēl kāda fundamentāla izmaiņa. To varētu nodēvēt kā pāreju no realitātē balstītas uz vēlmē pamatotu izpratni par cilvēku.⁴ Kādreiz cilvēki centās izprast, kas esam, kādai dzīvei esam radīti un kā to jēgpilni un pilnvērtīgi aizvadīt.⁵ Šodien arvien plašāk valda uzskats, ka pasaulei ir jāpielāgojas mūsu vēlmēm un ka cilvēkam pašam jābūt savam radītājam. Realitātei ir jāmainās, sabiedrībai jāatbalsta pat visneprātīgākās idejas, un tehnoloģijām jākalpo mūsu iegribu apmierināšanai. Es gribu, tātad es esmu. Visizteiktāk šo izmaiņu sekas redzamas viendzimuma attiecību un tā saukto transpersonu vēlmju kontekstā.

Tā visa rezultātā daudzviet Rietumu valstīs ir mainīta arī vārda “laulība” nozīme. Ar to vairs netiek saprasta divu pretējā dzimuma indivīdu savienība, kurā var tikt radīta un audzināta nākamā paaudze. Vienreizējais divu pretējā dzimuma cilvēku vienībā, proti, potenciāls radīt jaunu dzīvību, laulības jēdzienā ir aizstāts ar izplūdušu jēdzienu – mīlestība. Tagad mīlestība (lai kas arī ar to tiktu saprasts)

⁴ Vairāk par šo konceptu sk. Philip Rieff, *Sacred Order / Social Order*. Tajā aplūkoto ideju kopsavilkums: <https://www.thepublicdiscourse.com/2019/02/49239/> (sk. 04.06.2019.).

⁵ Kā uzskatāmi liecina arheoloģijas atklājumi, t. s. gudrības literatūra bija pazīstama jau senākajām zināmajām civilizācijām. Kopš senseiem laikiem cilvēki vienmēr meklējuši patiesu gudrību, proti, centušies izprast, kā atrast savu vietu un dzīvot saskaņā ar šajā pasaulē valdošajām likumsakarībām vai, kā kristieši sacītu, saskaņā ar Radītāja nodomu.

nosaka, kas ir laulība. Pagaidām tā ir mīlestība vēl tikai divu cilvēku starpā neatkarīgi no viņu dzimuma, bet jau tagad daudzviet Rietumvalstīs notiek centieni paplašināt šo definīciju arī likumdošanā. Ja reiz vārds “laulība” vairs neapzīmē vienreizējo institūciju, kas kopš laika gala ir bijusi katras dzīvotspējīgas sabiedrības pamatā, tad par laulību var dēvēt jebko, ja vien klātesoša ir mīlestība.

Laikā, kad rakstīju šīs grāmatas pēdējās nodaļas, ASV pilnā sparā norisinājās diskusijas par jaunu likumprojektu ar maldinoši labskaņīgu nosaukumu “Vienlīdzības akts”. Šī likumprojekta pieņemšanas gadījumā uzskats, ka laulība ir mūžu ilgas attiecības starp vienu vīrieti un vienu sievieti, likumdošanas līmenī tiktu pielīdzināts rasiņmam ar visām no tā izrietošajām sekām cilvēkiem, kuri vēl arvien uzdrošinātos atbalstīt šādu nepieņemamu naidu kurinošu uzskatu.

Tik tālu nu esam nonākuši. Tāda ir pasaule un sabiedrība, kurā šobrīd dzīvojam. Ja dēvējam šo procesu par cīņu pret laulības institūciju, tad jāapzinās, ka šajā cīņā uzvarētāju nav. Vispirms jau zaudētāji ir tie, kuri mērķtiecīgi cīnījušies par šīm izmaiņām un panākuši iecerēto. Cena, kas jāmaksā par laulības institūcijas atmešanu, ir augsta, un par to maksā visi. Bērni, kas aug, nepazīdami stabilas ģimenes svētību, sievietes un vīrieši, kas tiek raustīti un plosīti nepastāvīgu attiecību un neuzticības vējos, un, visbeidzot, arī visa sabiedrība kopumā, sabiedrības struktūrai pamazām noārdoties un radot dažnedažādu sociālu un ekonomisku problēmu jūru.

Vēl tikai neliels paskaidrojums, kādēļ šis process būtu jādēvē par garīgu cīņu, kaut visas tikko aprakstītās norises vairāk vai mazāk ir saistītas ar laicīgo dzīvi. Plaši zināms ir Iņņinam piedēvētais sauklis “iznīcīni ģimēni un tu būsi iznīcinājis sabiedrību”. Tā ir taisnība. Taču tas nav viss. Tikpat paties (kā to atzīst arvien vairāk kultūras pētnieku, vēsturnieku un teologu) ir arī kāds cits sauklis – “iznīcīni ģimēni un tu būsi iznīcinājis Baznīcu”.⁶ Sabiedrībās, kurās laulības

⁶ Tā, piemēram, kultūras pētniece Mērija Ēberštate (*Mary Eberstadt*), apkopojot savu pētījumu datus grāmatā *How the West Really Lost God*, apraksta, kā pakāpeniska laulības institūcijas iznīcināšana būtiski vājina kristīgo Baznīcu; ka laulības institūcija un kristīgā ticība ir nesaraujami saistītas, līdzīgi kā DNS spirāles divi komplementārie pavedieni – izmaini vienu un tiek izmainīts arī otrs.

institūcija tiek noniecināta, paralēli tiek zaudēta arī patiesā ticība. Spilgtākais piemērs ir rietumvalstis.

Degradējoties laulības institūcijai, rodas vesela plejāde seksuāla rakstura problēmu, savukārt tās nostājas starp cilvēku un Kristu. Sirdsapziņa neklusē, tā apsūdz, un tad pēdējā vieta, kur šādi pievilts cilvēks vēlas atrasties, ir svētā Dieva klātbūtnē kristīgās draudzes kopībā. Varētu sacīt, ka, pat ja valsts iznīcinātu Baznīcas institūcijas, kristīgā ticība tiktu nodota no paaudzes paaudzē ģimenes lokā. Savukārt, ja tiek izpostīta laulības institūcija, tad daudzi jo daudzi pakāpeniski atkrit no patiesās ticības. Tieši šādi Rietumu pasaulē notiekošo, no malas lūkodamies, saredzēja Āfrikas teologi.

Šodien cilvēki vairs nezina, kā veidot veselīgas un noturīgas attiecības. Tik daudzi auguši, redzēdami tikai un vienīgi izkropļotas un nepastāvīgas attiecības. Tik daudzi nav pieredzējuši to svētību, mieru, stabilitāti un prieku, kādu laulība, pareizi izdzīvota, dāvā visiem ģimenes locekļiem. Šādai situācijai nav ātra risinājuma, taču, kamēr vien tiek mācīta izpratne par to, kas ir laulība, cerības uz sabiedrības atveseļošanu nav zudušas.⁷

Tāds nu ir arī šis grāmatīņas mērķis – dot kaut nelielu artavu, lai saglabātu un nodotu tālāk Dieva gudrību cilvēku attiecībām.

Šajā grāmatā izmantotā pieeja

Ko šī grāmata mācīs? Kādam pirmajā brīdī tas var šķist neticami, taču šīs grāmatas galvenā doma ir tikpat drosmīga, cik vienkārša. Patiesais Dievs Sevi atklāj kā debesu un zemes Radītāju.⁸ Savukārt radīšana tiek saprasta ne tikai kā radīšana no nekā, bet arī kā visa radītā sakārtošana, lai viss Dieva radībā harmoniski darbotos saskaņā

⁷ Situācija Rietumu sabiedrībā attiecībā uz laulību un ģimeni nav radusies pāris gadu laikā, bet gan izveidojusies vairāku paaudžu laikā dažādu ietekmju rezultātā. Tādēļ arī, lai tiktu atveseļota sabiedrības izpratne par laulību un ģimeni (ja tas jebkad notiks), būs nepieciešamas izmaiņas vairāku paaudžu garumā.

⁸ 1Moz 1; Jes; Jer 10:11; Jņ 1:1–3; Kol 1:15–20 u. c.

ar Radītāja ieceri.⁹ Cik vien tas attiecas uz norisēm dabā, šo kārtību dēvē par Radītāja jeb dabas likumiem.¹⁰ Līdzīgā veidā Radītājs iedibinājis principus arī saskanīgai sabiedrības eksistencei. Šos principus var dēvēt par Dieva nodomu cilvēku dzīvei.

Tā nu šī grāmata tiek rakstīta ar pārliecību, ka arī cilvēku attiecībās laulībā pastāv Radītāja iedibināts ideāls, Dieva iecere, kas ievīta pašā radības un cilvēku sabiedrības struktūrā. Tā ir realitāte, ko var novērot, izmērīt, salīdzināt un pārliecināties, ka tā tiešām eksistē un darbojas. Šis ideāls jeb nodoms nav kas šaurs, statisks vai ierobežojošs, gluži otrādi – tas ir kā dinamiskas vadlīnijas jeb ietvars, kas ne tikai atver acis, dāvā gudrību un ļauj pareizi izprast, kas esam un kādai dzīvei esam radīti, bet arī palīdz cilvēku attiecībām laulībā uzplaukt un izpausties vēl nebijušā krāšņumā un harmonijā, vienlaikus ikvienu sargājot no vilšanās un sirdssāpēm. Turklāt šis Dieva nodoms ir pieejams ikvienam, un ikviens var pārliecināties, ka tas tiešām darbojas.

Bet, ja šāds ideāls jeb Radītāja iecere tiešām eksistētu, vai tad tā nebūtu zināma? Būtu zināma. Pareizāk sakot, ir zināma. Šobrīd dzīvojam interesantā laikmetā, iespēju un zināšanu pārbagātā laikā. Pēdējā pusgadsimtā gan dabas, gan sabiedriskās zinātnes ir strauji attīstījušās, un to iegūtie dati patiešām liecina par šāda Radītāja nodoma realitāti arī cilvēku attiecībās un jo īpaši laulībā. Kam ir acis redzēt, tas lai redz. Tā nu šajā grāmatā soli pa solim mēģināsim aprakstīt šo ideālu, lai katram būtu iespējams to kritiski pārdomāt, izmēģināt un pārliecināties, vai tas patiesi darbojas.

⁹ Īsu kopsavilkumu par Bībeles izpratni par radīšanas kārtību sk. Baikovs, G. *Dievs, pasaule, cilvēks. Reformācijas dārgumi mūsdienu baznīcai*. Rīga: Luterisma mantojuma fonds, 2017, 68–72.

¹⁰ Koncepta “Radītāja likumi” (šodien vairāk zināms kā “dabas likumi”) aizsākums meklējams viduslaiku universitātēs. Balstoties Bībeles pasaules uzskatā, viduslaiku zinātnieki uztvēra Dievu kā Radītāju un Visuvaldītāju, kurš ne tikai noteicis likumus un principus, kā radībai darboties, bet arī vien ik dienu uztur šo radības kārtību.

Grāmatas saturs

Cilvēki ir brīnīšķi radītas un kompleksas būtnes. Jautājumus, kā vadīt šo dzīvi, īpaši jau tik svarīgas attiecības kā laulība, nedrīkst pārlietu vienkāršot. Tie ir jāaplūko plašākā kontekstā un likumsakarībās. Tā arī šo grāmatu iesāksim, aplūkojot dažas vispārīgas tēmas, kuras, lai arī nav tieši saistītas ar laulības tematiku, palīdzēs dziļāk izprast arī specifiskus ar laulības institūciju saistītus jautājumus.

Sadaļā “Idejām ir sekas jeb pārdomas par “brillēm”” (21. lpp.) nedaudz reflektēsim, kā uztveram šo pasauli, kā mūsu uztvere un pasaules uzskats ietekmē visu mūsu dzīvi, kāds pasaules uzskats ir šīs grāmatas pamatā un kādēļ, autoraprāt, kristīgais pasaules uzskats sniedz visnoderīgākās atbildes uz jautājumiem par laulības institūciju.¹¹ Pirms ķerties pie jautājumiem par laulību, nodaļā “Kas ir cilvēks?” (29. lpp.) noskaidrosim, ko kristīgais pasaules uzskats māca par cilvēku, kas un kādi esam, kādiem uzdevumiem esam radīti, kādas ir atšķirības vīriešu un sieviešu starpā un kādēļ tik bieži nerīkojamies kā vajadzētu.

Nodaļā “Kas ir laulība?” (53. lpp.) aplūkosim ar laulību tieši saistītus jautājumus: kas tā ir, kā par to domāt, kādas ir laulības institūcijas funkcijas, kādi ir laulību veidojošie elementi, kā arī nedaudz pakavēsimies pie dažādām neparastām Bībelē aprakstītām laulības situācijām un pārdomāsim, ko no tām varam mācīties.

Nodaļā “Kā dzīvot laulībā?” (79. lpp.) izanalizēsim šobrīd un vēsturiski sabiedrībā izplatītākos laulību modeļus, iepazīsim biblisko mācību par aicinājumu, kā arī tuvāk aplūkosim vīru un sievu aicinājumus, kā arī kristīgo skatījumu uz neprecēto statusu. Nodaļā “Sekss kā Radītāja dāvana” (101. lpp.) mēģināsim aprakstīt visā tā harmoniskajā jaukumā biblisko izpratni par šo patīkamo Dieva dāvanu, kā arī vērst lasītāja uzmanību uz dažiem sabiedrībā izplatītiem mītiem par seksu, kuri ir pieņemti par patiesiem, taču ir bīstami un maldinoši. Vēl viena nodaļa tiks veltīta sestajam bauslim (114. lpp.),

¹¹ Īsu kopsavilkumu par konceptu “pasaules uzskats” sk. Baikovs, G. *Bībele kā Kristus liecība. Uzticama, pārbaudāma, saprotama*. Rīga: Luterisma mantojuma fonds, 2016, 3.–8. lpp.

skaidrojot, kā tas aizsargā dažādus laulības kā Dieva dāvanas aspektus. Īsi aplūkosim arī Radītāja skatījumu uz mūsdienu sabiedrībā tik izplatīto problēmu – laulības šķiršanu, tās cēloņiem un ieskicēsim iespējamus risinājumus (123. lpp.). Noslēgumā iepazīstināsim ar kristīgai laulībai piemītošajiem trīs superspēkiem (131. lpp.), kuri lieti noderētu katram laulātajam pārim. Visbeidzot, grāmatas pielikumos atradīsiet gan padomdošanas vadlīnijas laulības krīzes gadījumos, gan samierināšanās svētbrīža paraugu, gan ar laulības tematiku saistītus resursus, kuri ir noderīgi atsaucēm un argumentācijai, gan vadlīnijas pirmslaulību apmācībai un Bībeles stundu diskusijām.

Kā redzams, šajā nelielajā grāmatiņā ir iecerēts aplūkot visai plašu jautājumu loku. Līdz ar to ne visus jautājumus būs iespējams vienlīdz rūpīgi un izsmēloši izpētīt un izanalizēt un daudzi ar laulības tematiku saistīti jautājumi šīs grāmatas ierobežotā fokusa dēļ tā arī paliks neaplūkoti.

Mana, šīs grāmatas autora, cerība un lūgšana ir, lai šajā grāmatā rakstītais palīdz veidot noteiktu kristīgajā pasaules uzskatā jeb Dieva gudrībā balstītu skatījumu uz laulību un ar to saistītajiem jautājumiem.



Idejām ir sekas jeb pārdomas par “brillēm”

Šajā nodaļā tiks parādīts, ka visi uztveram pasauli subjektīvi un kādēļ ir tik svarīgi šo subjektivitāti apzināties. Šeit tiks arī atklāts grāmatas autora pasaules skatījums un izskaidrots, kādēļ tas izmantots par pamatu, lai mācītu par laulību.

Kad būvējam māju, vispirms ir jāieliek pamati. Varētu jau iebilst, ko tur ņemties ar pamatiem – ne kāds tos redz, ne kāds tur dzīvo, labāk sāksim uzreiz ar sienām! Tomēr, kā tas labi zināms, māja bez pamatiem nav nekāda labā māja. Pirms aplūkojam ar laulības tematiku saistītos jautājumus (to sāksim 53. lpp.), šajā nodaļā ieliksīm pamatus, kas palīdzēs gan pilnīgāk izprast pārējās nodaļās atklāto, gan skaidrāk apzināties un kritiski izvērtēt pašiem savus uzskatus.

Brilles ir dažādas. Kādas palīdz redzēt tālumā, citas – tuvumā, vēl citas aizsargā acis spožā gaismā. Cik nepatīkama ir sajūta, ja uzlaikojam brilles, kuras nevis palīdz redzēt skaidrāk, bet gan apgrūtina un izkropļo uztveri. Instinktīvi gribas rauties atpakaļ un pēc iespējas ātrāk atbrīvot acis no šī traucēkļa. Turpretī cik palīdzošā, gandrīz jāsaka, cik veldzējoša ir sajūta, ja uzliekam brilles, kas palīdz pasauli ap mums ieraudzīt skaidri visā tās skaistumā un daudzveidībā.

Savukārt, ja nēsājam brilles, tad lūkojamies caur brillēm, nevis uz brillēm. Līdz ar to var viegli piemirst, ka attēls, kuru redzam, ir nevis pati realitāte, bet mūsu realitātes uztvere.

Līdzība ar brillēm šeit izmantota, lai ilustrētu, kā mēs uztveram pasauli. Visi cilvēki bez izņēmuma lūkojas uz pasauli, kurā dzīvojam, ja tā var teikt, caur savām vienreizējām virtuālajām “brillēm”. Tā nu tas ir. Katrs cilvēks dzīves laikā pamazām uzņem informāciju, kas palīdz viņam izprast šo pasauli un pamāca, kā tajā dzīvot. Šis informācijas kopums veido to, ko sabiedriskajās zinātnēs mēdz saukt, izmantojot tehnisko terminu “pasaules uzskats”. Pasaules uzskatu var īsi aprakstīt kā “par pašsaprotamu pieņemtu realitātes skaidrojumu, kas ir kā karte, kuru neapzināti (un parasti arī nekritiski) ik dienu izmantojam realitātes skaidrošanai”.¹²

Mūsu pasaules uzskati ietekmē visas dzīves jomas un darbojas vairākos līmeņos. Vispirms tie sniedz atbildes uz pašiem fundamentālākajiem dzīves jautājumiem. Kas ir šī pasaule? Kā tā radusies? Kas ir cilvēks? Kādaī dzīvei esam radīti? Kas ir laulība? Kas vainas šai pasaulei? Kur meklējams risinājums? Kāda ir dzīves jēga? Savukārt tas, kā atbildam uz šiem jautājumiem, ietekmē un nosaka mūsu vērtības, laba un ļauna kritērijus, prioritātes, attieksmes, emocijas, noskaņu, motivāciju, attiecības ar apkārtējiem utt. Nākamajā, ikdienas sadzīves, līmenī tas nosaka visas mūsu izvēles, lēmumus un rīcību. Lai arī reti kurš to skaidri apzinās, tomēr mūsu pasaules uzskati veido mūsu dzīves pamatu.

Kāpēc par šo tēmu, pasaules uzskatiem, ir jārunā grāmatā, kas veltīta laulības tematikai? Ir vismaz trīs svarīgi iemesli. **Pirmkārt**, ikvienam vajadzētu apzināties, ka visu uztveram caur saviem pasaules uzskatiem un līdz ar to arī visu dzīvi vadām saskaņā ar tiem. Lai gan bieži vien nepamanīti, tie mūsu dzīvē ietekmē itin visu. Tas varētu būt visai šokējoši, ja mēs skaidri apjaustu, cik daudz muļķīgu izvēļu esam izdarījuši, cik daudz prieka esam palaiduši garām un cik daudz sirdēstu piedzīvojuši tikai tādēļ, ka vadījām dzīvi saskaņā ar maldīgām idejām, uztverot pasauli caur “brillēm” ar nepareizām lēcām.

¹² Hiebert, P. G. *Transforming Worldviews*. Grand Rapids, Michigan: Baker Academics, 2008, 15.

Tādēļ, **otrkārt**, ikvienam vajadzētu censties iegūt tādu pasaules uzskatu, kas pēc iespējas precīzāk atbilstu realitātei. Neviena apzināti neizvēlas valkāt brilles, kuras izkropļo attēlu. Neviena apzināti neizvēlas vadīties pēc kartes, kura neatbilst realitātei. Tāpat ir ar pasaules uzskatu – jo atbilstošāks realitātei, jo labāk. Kādas ir sekas, un kas notiek ar mūsu dzīvi, ja nepareizi atbildam uz šiem pašiem būtiskākajiem jautājumiem – kas ir cilvēks, kādai dzīvei un attiecībām esam radīti, kāda ir cilvēku dzīves jēga utt.? Kas notiek, ja cauri dzīvei ejam, lūkodamies caur “brillēm”, kas visu rāda greizi un nepareizi? Kas notiek, ja dzīves jēgu un laimi meklējam tur, kur tās nekādi nav atrodamas, vai attiecības veidojam, vadoties pēc principiem, kuri var nest tikai vilšanos un sirdssāpes? Jo tuvāk mūsu pasaules uzskats atbilst realitātei, jo gudrāk spēsim rīkoties, jo priecīgāka un piepildītāka būs dzīve.

Treškārt – un šis ir īpaši nozīmīgi, domājot par laulību, – jo lielāka atbilstība divu cilvēku pasaules uzskatiem, jo vieglāk viņiem ir saprasties. Ikviens to būs piedzīvojis savstarpējā saskarsmē. Ir cilvēki, ar kuriem jūtamies kā uz viena viļņa, un ir tādi, kas šķiet pārpratuma dēļ ieradušies no citas planētas. Kad divi cilvēki satiek viens otru, pirmais labais iespaids bieži vien ir balstīts fiziskajā pievilcībā, vērtējot otru “pēc cepures”. Kādu brīdi ar to var pietikt, tomēr, ja diviem cilvēkiem ir ievērojami atšķirīgi pasaules uzskati, tas drīz vien izpaužīsies, izdarot ikdienas izvēles un pieņemot ikdienas sadzīves lēmumus. Katra nesaskaņa var pāraugt potenciālā konfliktā, lielā vai mazā. Katrs konflikts ir kā plaisa attiecību traukā. Jo vairāk plaisu, jo lielāks risks, ka kādā brīdī trauks var sašķīst drusku druskās, atstājot abus attiecībās iesaistītos brīnāmies – ko gan es redzēju šajā cilvēkā?! Jo saskaņīgāki ir laulāto pasaules uzskati, jo harmoniskāka viņu kopdzīve, jo īpaši ilgtermiņā.

Kā redzams, visi trīs aspekti ir svarīgi. Vispirms ir svarīgi apzināties, kam ticam un kā uztveram šo pasauli. Tad jācenšas, lai mūsu pasaules uzskats iespējami labāk atbilstu realitātei. Visbeidzot, dibinot laulības attiecības, jāpatur prātā, ka labāka saskaņa valdīs starp partneriem, kuriem būs iespējami līdzīgāki pasaules uzskati.

Vien jāatceras, ka svarīgāka par vienotību pasaules uzskatos ir pasaules uzskatu atbilstība realitātei, jo ko tas palīdzētu, ja diviem cilvēkiem būtu vienādas kartes, bet abas vienādi nepareizas.

Tagad par šo grāmatu. Arī tā ir rakstīta, balstoties noteiktā pasaules uzskatā, proti, redzot pasauli caur kristiešu “brillēm”. Ko tas nozīmē? Kristīgais pasaules uzskats atbildes uz dzīves svarīgākajiem jautājumiem rod kristiešu Svētajos Rakstos, proti, šajā neparastajā bibliotēkā, ko zinām kā Bībeli. Tas tiek darīts pārlicībā, ka Bībele ir paša Dieva Radītāja atklāsme, uzticams, pārbaudāms un saprotams avots, kurā Radītājs atklāj Savu ieceri jeb nodomu cilvēku dzīvei, tostarp kopdzīvei laulībā.¹³ Turklāt kristīgā skatījuma pamatā ir pārlicība, ka Rakstos sniegtās atbildes ir ne vien savstarpēji saskanīgas, bet arī atbilstošas realitātei.

Lai arī ikdienā par to nedomājam, tomēr mūsu pasaules uzskati nosaka visus šos jautājumus: gan mūsu izpratni par to, kas un kāds ir cilvēks, kā izturēties pret līdzcivēkiem, kā veidot dažādas attiecības un laulību, gan arī izpratni par seksuālo ētiku. Līdz ar to šajā grāmatā tā vietā, lai vienkārši aprakstītu principus saskanīgai laulības dzīvei, tiks parādīts, kā šie principi izriet no pasaules uzskata un ir cieši ar to saistīti. Bieži vien ir par maz zināt labus un efektīvus principus, jo, lai tie patiešām darbotos un būtu noderīgi, nepieciešams, lai tie būtu savstarpēji saskanīgi arī ar pārējām cilvēka pārlicībām un uzskatiem un harmoniski tajos integrēti.

Turklāt tā ir šīs grāmatas autora pārlicība, balstīta nu jau gan drīz divus gadu desmitus ilgās Rakstu studijās, ka tieši kristīgais pasaules uzskats – kristiešu “brilles” – palīdz visskaidrāk saskatīt gan patiesību, gan skaistumu, gan arī gudrību, tādējādi radot vispiemērotāko un bagātīgāko vidi jēgas un prieka piepildītai dzīvei saskaņā ar Dieva Radītāja labo ieceri cilvēkiem.¹⁴

¹³ Grāmatā *Bībele kā Kristus liecība. Uzticama, pārbaudāma, saprotama* ir rūpīgi apskatīti iemesli, kādēļ kristieši ne tikai uzticas Bībeles vēstījumam, bet arī visu savu dzīvi cenšas organizēt saskaņā ar to.

¹⁴ Salīdzinājumam lasītājs var padomāt un papētīt, kādu gan vienreizēju izpratni par radību, cilvēku, viņa identitāti un vērtību, par vīrieti un sievieti, laulību, dzīves jēgu un mērķi utt. piedāvā šobrīd sabiedrībā izplatītie postmodernisma, feminisma, evolucionārie vai Austrumu garīgumā balstītie pasaulē uzskati. Kam ir acis redzēt, lai redz.

Reliģiskas dogmas vai kas cits?

Šodien bieži ir dzirdams iebildums, ka kristīgais pasaules uzskats (proti, viss, kas nāk no Bībeles) jau tikai tādas reliģiskas idejas vien ir. Un, kā tas labi zināms, 21. gadsimtā Rietumu pasaulē reliģija nav tā augstākā autoritāte. Šeit jāpaskaidro, ka kristīgais pasaules uzskats nav nekāda reliģija. Tieši tā. Ar vārdu “reliģija” parasti tiek saprastas cilvēku pašu radītas uzskatu sistēmas, kuras mēģina ievietot universālas cilvēces pieredzes kādā jēgpilnā ietvarā, lai atbildētu uz pašiem būtiskākajiem dzīves jautājumiem.

Kas ir šis universālās pieredzes? Šeit īsi aplūkosim četras. **Pirmkārt**, lielum lielais vairums cilvēku atzīst, ka tic kādai augstākai realitātei. Tie, kas izvēlas to apzināti noraidīt, to dara pretēji universālajai cilvēces pieredzei.¹⁵ “..ko par Dievu var zināt, tas viņiem ir atklāts: Dievs pats viņiem to atklājis. Kopš pasaules radīšanas Viņa neredzamās īpašības, gan Viņa mūžīgais spēks, gan Viņa dievišķība, ir skaidri saredzamas Viņa darbos, tāpēc viņiem nav ar ko aizbildināties” (Rm 1:19–20).

Otrkārt, visiem cilvēkiem ir sirdsapziņa, šī neparastā balss, kas apsūdz, kad darām nepareizo vai nedarām pareizo, šī iekšējā balss, kas runā pretī mūsu gribai. Tā nu šī balss liecina un atgādina, ka esam atbildīgi par to, kā vadām savu dzīvi, ka visu laiku tiekam vērtēti un tiesāti. “..ar to viņi pierāda, ka bauslība ierakstīta viņu sirdīs. To pašu apliecina viņu sirdsapziņa un viņu domu spriedumi, kas cits citu vai nu apsūdz, vai attaisno.” (Rm 2:15).

Treškārt, visi cilvēki dzīvo tā, it kā būtu nemirstīgi. Sava “es” apziņa nemainās. Viss mums apkārt mainās, mūsu ķermeni ieskaitot, bet “es” ir tāds pats, kāds vienmēr bijis. “..pat arī Mūžību Viņš ir licis cilvēku sirdīs.” (Māc 3:11). **Visbeidzot**, visi apzināmies, ka kaut kas nav kārtībā ar šo pasauli, lai arī skaidrojumi par to, kas tieši

¹⁵ Oksfordas sociologi, pētot ateistu pārliecības, atklāja, ka, iespējams, ateisti nemaz neeksistē: https://www.science20.com/writer_on_the_edge/blog/scientists_discover_that_atheists_might_not_exist_and_thats_not_a_joke-139982#.U8QnG5NQ3Gc.facebook (sk. 30.11.2019.).

nav kārtībā, atšķiras.¹⁶ Kā jau minēts, šis ir ne tik daudz zināšanas kā pieredzes. Turklāt universālas visas cilvēces pieredzes, kas tāds, ko jūtam instinktīvi, nevis varam aptaustīt un izmērīt.

Šis universālās pieredzes nedod cilvēkiem mieru un mudina viņus meklēt atbildes uz pašiem būtiskākajiem jautājumiem. Kas ir šis Augstākais? Kāds Viņš ir, un kāda ir viņa attieksme pret mani? Kas ir šī pasaule? No kurienes tā radusies? Uz kuriem tā iet? Kas ir cilvēks? Kādai dzīvei esam radīti, un kā to dzīvot, lai kādu dienu ar mierīgu prātu varētu dot norēķinu Augstākā priekšā? Kas vainas šai pasaulei, un kas vainas cilvēkiem? Kas var palīdzēt visās cilvēces nelaimēs? Kur meklējams risinājums?

Lai atbildētu uz šiem jautājumiem, cilvēki rada uzskatu sistēmas. Dažās ir ierādīta vieta augstākai būtnei vai būtņēm un noteiktām rituālām aktivitātēm, kas veicamas, lai šīm būtņēm tiktu parādīts pienācīgs gods. Šis uzskatu sistēmas sauc par reliģijām. Citas uzskatu sistēmas augstākās būtnes jēdzienu no sava skaidrojumu kopuma ir apzināti izvēlējušās izslēgt. Kopīgais visām uzskatu sistēmām ir tas, ka tās ir cilvēku pašu konstruētas atbildes uz universālo pieredžu uzdotajiem jautājumiem. Tās visas ir cilvēku mēģinājums saprast un izskaidrot realitāti, kurā dzīvojam, un dot vadlīnijas tam īsajam laika posmam, kurš cilvēkam šeit atvēlēts.

Ir tikai viens pasaules uzskats, viena uzskatu sistēma, kuras izcelsme nav meklējama cilvēku pašu gudribā. Tas ir kristīgais pasaules uzskats, Dieva Radītāja atklāsme, Visuvarenā atbilde uz pašiem būtiskākajiem jautājumiem par to, kas un kāds ir Viņš, pasaule un cilvēks un kāds ir Dieva nodoms cilvēka dzīvei.

Indiešu izcelsmes teologs un kristīgā pasaules uzskata aizstāvis Ravi Zaharija ir sagatavojis vienkāršu testu, kuru katrs var izmantot,

¹⁶ Dažādos pasaules uzskatos tie būs dažādi. Postmodernisti un kultūras marksisti vainos tās cilvēku grupas, kuras, viņuprāt, izmantojot varu, iemantojušas netaisnīgas priekšrocības (baltie, vīrieši, kristieši, heteroseksuāli orientētie utt.), feministi – ļauno “patriarhātu” (lai kas tas arī būtu), sekulārie humanisti – izglītības trūkumu, klasiskie marksisti – ekonomiski motivētu šķiru cīņu, musulmaņi – nepaklausību Allāha gribai, Austrumu reliģiju piekritēji – karmu utt. Vienīgi evolūcijas ideoloģijas piekritējiem nevajadzētu ne par ko sūdzēties, jo galu galā nekam nav nedz jēgas, nedz mērķa, nav nedz labā, nedz ļaunā, tik vien kā spēcīgāko izdzīvošana.

lai pārbaudītu savu pasaules uzskatu.¹⁷ Pirmie četri jautājumi testā ir par visa esošā izcelsmi, morāli, jēgu un likteni. Ar nākamajiem trim papildjautājumiem tiek pārbaudīta pirmo četru atbilžu kvalitāte un uzticamība.

1. Izcelsme. Ko ticam par visa esošā izcelsmi? Kāpēc ir kaut kas, nevis nekas? No kurienes un kā viss ir radies?

2. Morāle. No kurienes nāk laba un ļauna kritēriji? Vai tie ir objektīvi un absolūti, vai arī subjektīvi un relatīvi?

3. Jēga. Kāda ir cilvēku dzīves jēga? Kas mēs esam, un kādēļ šeit esam? Kā vadīt šo dzīvi jēgpilni?

4. Mērķis. Visbeidzot, kāds ir cilvēku liktenis? Ko gaidām no nākotnes? Kur rodams cilvēces galamērķis?

Šīs grāmatas kontekstā šiem četriem varētu pievienot vēl vairākus citus. Kas un kāds ir cilvēks, vīrietis un sieviete? Kas ir laulība, ko par to domāt, un kā to pareizi izdzīvot? Kad ir pārdomātas atbildes uz šiem pamata jautājumiem, tad ir kārtā trīs pārbaudes jautājumiem – par pasaules uzskata saskanīgumu, patiesumu un labvēlību.

Vispirms jāpārbauda, vai visas atbildes ir loģiski saskanīgas? Piemēram, ja ticam, ka viss radies nejaušības rezultātā un ka eksistē objektīvi laba un ļauna kritēriji, tad šīs divas ticības pārliecības ir savstarpēji pretrunīgas.

Nākamajā solī pārbaudām, vai atbildes saskan ar realitāti: vai šis pasaules uzskats ir paties? Te ļoti noderīgs ir gan dabaszinātņu, gan sabiedrisko zinātņu pienesums – tās palīdz pārbaudīt, vai mūsu atbildes, pieņēmumi, ticības patiešām atbilst realitātei. Piemēram, ja ticam, ka matērija ir mūžīga vai arī ka šī pasaule ir tikai pārejoša ilūzija, tas nekādi nesaskan ar acīmredzamo un pārbaudāmo. (Grāmatas nākamajās nodaļās aplūkosim, kā mūsdienu dabaszinātņu un sabiedrisko zinātņu atzinumi apliecina Bībeles pasaules uzskata patiesumu un atbilstību realitātei.)

¹⁷ Vairāk sk.: <http://rzim.org/just-thinking/think-again-deep-questions/> un arī <http://rzim.org/ask-intro/> (sk. 04.04.2019.).

Visbeidzot, pēdējais jautājums: vai šīs atbildes ir labvēlīgas mūsu dzīves kvalitātes uzlabošanai? Piemēram, ja ticam, ka šai cilvēka dzīvei nav nekādas jēgas un nozīmes, kā tas ietekmēs mūsu dzīvi, attieksmes un attiecības?

Šie septiņi vienkāršie jautājumi apbrīnojami precīzi uzrāda dažādu pasaules uzskatu iekšējo nesaskaņu un neatbilstību realitātei. Neesiet kūtri, atliciniet pāris minūšu un rūpīgi pārbaudiet savu pasaules uzskatu: cik labas ir “brilles”, caur kurām lūkojaties uz šo pasauli?

Šī grāmata ir rakstīta no kristīgā pasaules uzskata pozīcijas. Cik zināms, kristīgais pasaules uzskats ir vienīgais, kas pilnībā iztur šo testu. Tas sniedz skaidras un konkrētas atbildes gan uz iepriekšminētajiem četriem jautājumiem, gan arī uz jautājumiem, kurus aplūkosim šajā grāmatā. Turklāt visas kristīgā pasaules uzskata atbildes ir gan savstarpēji saskanīgas, gan atbilst realitātei, gan palīdz ikdienas dzīvē un bagātina to.

Nākamajā nodaļā aplūkosim, kāds ir kristīgais pasaules uzskats par cilvēku, proti, kāds ir cilvēks, lūkojoties caur kristiešu “brillēm”.



Kas ir cilvēks?

Sadaļa par cilvēku ieliek pamatus tam,
kā lūkoties uz sevi un citiem.

Kā iepriekš minēts, katrā pasaules uzskatā ir sava izpratne par to, kas ir cilvēks. Tas, kā atbildam uz jautājumu, kas ir cilvēks, nosaka gan to, ko domājam par sevi, gan to, kā izturamies pret līdzcilvēkiem. Tam īpaši liela loma ir laulības attiecībās – kas ir mans laulātais, kā man pret viņu izturēties? Tieši izmaiņas izpratnē par to, kas ir cilvēks, ir šodienas sabiedrībā piedzīvoto radikālo izmaiņu pašā pamatā. Dažādas uzskatu sistēmas, filozofijas un reliģijas piedāvā ļoti daudzveidīgas atbildes uz šo jautājumu. Dažās uzsvars ir uz cilvēka būtības garīgo aspektu, noniecinot miesīgo dzīvi šajā laikmetā, citās – uz cilvēka būtības miesīgo jeb materiālo aspektu, dažkārt pat pilnībā noliedzot garīgā aspekta eksistenci.¹⁸

Rietumu pasaulē pēdējā laikā ir vērojama izteikta tendence pakāpeniski nomainīt izpratni par cilvēku kā būtņi, kas radīta noteiktām

¹⁸ Tā dažādas Austrumu izcelsmes ticības sistēmas noliedz materiālās pasaules un līdz ar to arī miesas nozīmīgumu, uzskatot garīgo eksistenci par pārāku un galīgu. Turpretī Rietumu sekulārās uzskatu sistēmas noliedz garīgās eksistences esamību, pieņemot, ka materiālā realitāte ir viss, kas eksistē.